

A Trump-adminisztráció orosz kapcsolatainak feltárására irányuló vizsgálatok áttekintése

2017. június 22.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

A megszokottnál túlfűtöttebb hangulatú 2016-os amerikai elnökválasztási kampány botrányoktól volt hangos. Előbb a Demokrata Nemzeti Konvenció, majd Hillary Clinton kampányfőnöke, John Podesta elektronikus levelezése vált elérhetővé a nyilvánosság számára a Wikileaks internetes hasábjain, tetézve a demokrata elnökjelölt privát levelezőrendszere körül ettől függetlenül kialakult zűrzavart. Az első reakciók valamennyi esetben szinte azonnal orosz hackertámadást feltételeztek a kiszivárogtatások hátterében. Később felröppentek az első hírek arról, hogy az orosz számítógépes bűnözők mögött Vlagyimir Putyin orosz elnök áll, aki precízen összehangolt lépésekben tesz erőfeszítéseket az amerikai elnökválasztás kimenetelének manipulálására azért, hogy a Republikánus Párt jelöltjének, Donald Trumpnak kedvezzen.

A figyelem középpontjába került valamennyi olyan szál, amely akár a republikánus jelöltet, akár stábjának és érdekkörének tagjait Oroszországhoz kötheti. Előbb az FBI, majd a Kongresszus mindkét háza kezdte vizsgálni, hogy Oroszország valóban beavatkozhatott-e a 2016-os amerikai elnökválasztás menetébe, és ha igen, ennek lehetett-e köze Donald Trump kampánystábjához.

A Trump és Putyin lehetséges összejátszásának szálait boncolgató vizsgálatok mára egy nehezen átlátható rendszert alkotnak, miközben az ügy hátterében húzódó események is csak lassan kerülnek nyilvánosságra, és akár évekbe is telhet, amire a közvélemény számára roppant nehezen megítélhető helyzet tisztázásra kerül.

A történetek lassan kibontakozó láncolatában bombaként robbant James Comey FBI igazgató kirúgásának híre, amellyel az események jelentősen felgyorsultak. Második kongresszusi meghallgatása óta egyre többször jelenik meg a hírekben az elnök közjogi felelősségre vonásának, azaz az úgynevezett impeachment eljárásnak a lehetősége, történelmi példákat, szakértői véleményeket és statisztikai adatokat idézve.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
1. Az orosz érintettség kronológiája.....	4
2. Folyamatban lévő vizsgálatok	8
2.1. Robert Mueller bűnügyi nyomozása	8
2.2. Kongresszusi vizsgálatok	8
2.2.1. A Szenátus Hírszerzési Bizottsága	8
2.2.2. A Szenátus Igazságszolgáltatási Bizottsága	9
2.2.3. A Képviselőház Hírszerzési Bizottsága.....	9
2.2.4. A Képviselőház Felügyeleti Bizottsága	9
3. A vizsgálatok jellege és egymáshoz való viszonyuk	9
4. Impeachment (közjogi felelősségre vonás).....	10
4.1. A jogintézményről általában	10
4.2. Impeachment lehetősége Donald Trumppal szemben	11

1. AZ OROSZ ÉRINTETTSÉG KRONOLÓGIÁJA

- Az FBI, valamint a Kongresszus mindkét háza – egymástól függetlenül, ám számos szálon összefonódva – vizsgálatot folytat a 2016-os amerikai elnökválasztásba való esetleges orosz beavatkozás, illetve a Donald Trump és stábjja, valamint Moszkva között húzódó lehetséges kapcsolatok feltárására. A nyomozás során több amerikai hírszerző és elhárító szervezet – az FBI, a CIA, valamint az NSA – arra az egybehangzó következtetésre jutott, hogy Oroszország beavatkozott az Egyesült Államok belügyének számító elnökválasztásba; az ügy számai azonban jóval a választásokat megelőző időszakra, 2015 decemberére nyúlnak vissza. Ekkor vett részt Michael Flynn, Donald Trump későbbi nemzetbiztonsági tanácsadója az orosz állami többségi tulajdonú Russia Today hírcsatorna 10. évfordulója alkalmából tartott panelbeszélgetésen, amelyért állítólag tiszteletdíjat fogadott el,¹ és amelyet követően intenzív kommunikáció² alakult ki közte és Oroszország Amerikai Egyesült Államokba akkreditált nagykövete, Sergey Kislyak között.³ 2015 végén a brit titkosszolgálat állítólag olyan információkat adott át az amerikai szerveknek, amelyek Oroszország és Donald Trump közötti „interakciókat” valószínűsítettek.⁴
- 2016 márciusában bekerült Donald Trump kampánystábjába Paul Manafort azzal a megbízással, hogy a Republikánus Nemzeti Konvencióra való delegálást gördülékenyen levezényelje. Mielőtt csatlakozott volna a stábhhoz, Manafort több ukrajnai orosz-barát párt és Vlagyimir Putyinhoz közel állók mellett lobbizott Washingtonban.
- 2016 júliusában az FBI látókörébe kerültek azok az állítólagos szálak, amelyek Donald Trump elnökválasztási kampánystábját Oroszországhoz kötötték. Ekkor utazott ugyanis Carter Page – Trump külpolitikai tanácsadó stábjának oszlopos tagja – Moszkvába előadást tartani. Az akkor még csak elnökjelölt Trump által is jóváhagyott látogatás felkeltette az FBI érdeklődését, és nagy valószínűséggel minden, a látogatáshoz kapcsolódó kommunikáció titkos megfigyelés tárgya volt.⁵
- Szintén 2016 nyarán létrejött egy 500 ezer dollár értékű megállapodás Michael Flynn tanácsadócége, a *Flynn Intel Group* és egy, a török elnök baráti köréhez köthető vállalat között.⁶

Eközben Manafort cége állítólag ukrajnai szervezetektől származó pénzeket mosott tisztára Belize-ben és Kirgizisztánban élő harmadik személyeken keresztül.⁷ Manafort közvetlenül ezután került ki a kampánystábjból; a hivatalos indoklás szerint azért, mert elveszítette a Trump-család – legfőképpen Jared Kushner – bizalmát. Ezzel közel egy időben tette közzé a Wikileaks internetes portál a Demokrata Nemzeti Konvenció elektronikus levelezését. A kiszivárogtatást szinte azonnal orosz hackerekhez kötötték, akiket Donald Trump arra

¹ https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2016/08/15/trump-adviser-michael-t-flynn-on-his-dinner-with-putin-and-why-russia-today-is-just-like-cnn/?tid=a_inl&utm_term=.3c20bf28af62

² Megismerkedésüket 2016 folyamán több személyes találkozó követte.

³ <http://edition.cnn.com/2017/05/19/politics/michael-flynn-donald-trump-russia-influence/index.html>

⁴ <https://www.theguardian.com/uk-news/2017/apr/13/british-spies-first-to-spot-trump-team-links-russia>

⁵ https://www.washingtonpost.com/politics/anyone-with-a-pulse-how-a-russia-friendly-adviser-found-his-way-into-the-trump-campaign/2017/05/25/32438f72-4014-11e7-8c25-44d09ff5a4a8_story.html?utm_term=.76d876750300

⁶ <http://dailycaller.com/2016/11/11/trumps-top-military-adviser-is-lobbying-for-obscure-company-with-ties-to-turkish-government/>

⁷ https://www.washingtonpost.com/world/new-documents-say-trump-aide-hid-payments-from-pro-moscow-ukraine-party/2017/03/21/92ec85f2-0e11-11e7-9d5a-a83e627dc120_story.html?utm_term=.084c8fbc9cca

buzdított, hogy hozzák nyilvánosságra Hillary Clinton privát levelezőrendszerének tartalmát is. (Mindezt később azonban csak viccnek nevezte.)⁸

- A CIA állítólag 2016 szeptemberében értesítette a kongresszusi vezetőket arról, hogy Oroszország beavatkozik a választásokba azzal a céllal, hogy Donald Trumpnak kedvezzen. E hírsztelés hivatalos megerősítésére csak később, 2016. október 7-én került sor, amikor a nemzeti hírszerzés igazgatója és a belbiztonsági minisztérium rendkívüli közös közleményt adott ki,⁹ amelyben olyan orosz erőfeszítésekre figyelmeztettek, amelyek a választások megzavarására irányulnak és amelyek feltételezhetően összefüggésbe hozhatóak a Wikileaks által közzétett dokumentumok kiszivárogtatásával is. Egy nappal később került föl az internetre az a 2005-ös videó, amelyen Donald Trump nőkkel szembeni szexuális inzultusokkal hencegett, majd másnap elkezdődött John Podesta – Hillary Clinton kampányfőnöke – elektronikus levelezésének hetekig húzódó közzététele.
- November 8-án az Amerikai Egyesült Államok elnökévé választották Donald Trumpot. Első hivatalos találkozásuk alkalmával Barack Obama óva intette Trumpot Flynn nemzetbiztonsági tanácsadóvá történő kinevezésétől. Ez később mégis az új elnök első személyi döntései között, Jeff Sessions legfőbb ügyési jelölésével egyszerre került bejelentésre,¹⁰ annak ellenére, hogy november végén már Donald Trump elnöki ügyekkel kapcsolatos átadás-átvételért felelős stábjában is figyelmeztette Flynn arra, hogy a hírszerzés megfigyelheti Kislyak orosz nagykövettel folytatott kommunikációját. A lehetséges kockázatok nyomtatékosítására a stáb állítólag egy Kislyakról szóló aktát állíttatott össze és adott át Flynnnek.¹¹
- 2016 novemberében az Igazságügyi Minisztérium tájékoztatta Flynn arról, hogy vizsgálat alá került a Törökország érdekében folytatott, be nem jelentett lobbitevékenysége miatt.¹²
- Decemberben Flynn és Kushner ismét találkoztak Oroszország washingtoni nagykövetével, ahol állítólag a Trump és Putyin közötti nem hivatalos kommunikációs csatornákról egyeztettek. Feltételezések szerint az egyeztetés olyan messzire jutott, hogy az orosz nagykövetség titkosított kommunikációs rendszerének használatában is megállapodtak.¹³ Az FBI értesülései szerint a találkozó alkalmával az orosz fél felvetette az amerikai szankciók enyhítését, amelyért cserében orosz bankok finanszírozást ajánlanának Trumphoz közel álló köröknek.¹⁴
- Az elnök beiktatását megelőző napokban James Comey New Yorkban találkozott Donald Trumpgal, és biztosította őt arról, hogy személye nem érintett az FBI által folytatott vizsgálatban. Ezzel párhuzamosan az amerikai hírszerzési ügynökségek újabb közleményt adtak ki arról, hogy feltételezhetően Oroszország áll a választási kampányt ért hackertámadások hátterében.¹⁵

⁸ https://www.washingtonpost.com/politics/trump-invites-russia-to-meddle-in-the-us-presidential-race-with-clintons-emails/2016/07/27/a85d799e-5414-11e6-b7de-dfe509430c39_story.html?utm_term=.f447726e3095

⁹ <https://www.dhs.gov/news/2016/10/07/joint-statement-department-homeland-security-and-office-director-national>

¹⁰ <http://edition.cnn.com/2016/11/17/politics/trump-offers-flynn-job-of-national-security-adviser/>

¹¹ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/flynn-was-warned-by-trump-transition-officials-about-contacts-with-russian-ambassador/2017/05/05/b552c832-3192-11e7-8674-437ddb6e813e_story.html?utm_term=.e3eefc604300

¹² https://www.nytimes.com/2017/05/17/us/politics/michael-flynn-donald-trump-national-security-adviser.html?_r=0

¹³ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/russian-ambassador-told-moscow-that-kushner-wanted-secret-communications-channel-with-kremlin/2017/05/26/520a14b4-422d-11e7-9869-bac8b446820a_story.html?utm_term=.9870beab15f0

¹⁴ <https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-fbi-kushner-exclusive-idUSKBN18N018>

¹⁵ <https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/06/us/politics/document-russia-hacking-report-intelligence-agencies.html>

- Januárban megkezdődtek a Flynn és Sessions kinevezéséhez kapcsolódó szenátusi meghallgatások, amelyek alkalmával mindketten úgy nyilatkoztak, hogy nem állnak és nem álltak kapcsolatban Oroszországgal. Ezzel párhuzamosan az FBI is kihallgatásra hívta Flynnt, amelynek eredményéről a legfőbb ügyészi feladatokat ügyvivőként ellátó Sally Yates értesítette a Fehér Házat. Aggályosnak tartotta ugyanis, hogy Flynn vallomása nem áll összhangban azokkal a nyilatkozatokkal, amelyeket az alelnök stábja nyilvánosan tett, és felhívta a figyelmet arra, hogy Flynn Oroszország által zsarolhatóvá vált.¹⁶ Donald Trump ezután vacsorára hívta James Comey FBI igazgatót a Fehér Házba, ahol állítólag lojalitást kért tőle, miközben Comey ismét megerősítette az elnök felé azt, hogy nem zajlik ellene nyomozás.¹⁷ Néhány nappal később Donald Trump menesztette Yates-t azért, mert az Igazságügyi Minisztérium vezetőjeként nem kívánta támogatni a bevándorlók beutazását korlátozó elnöki rendelet végrehajtását, sem pedig munkatársai általi jogi védelmét.¹⁸
- Február 13-án Michael Flynn lemondott.¹⁹ Egy nappal később Donald Trump az ovális irodában fogadta James Comey-t, ahol megkérhette arra, hogy hagyjon fel a Flynn elleni vizsgálattal. A találkozó másnapján Comey azt kérte az addigra már beiktatott Sessions-től, hogy a jövőben nem kíván négy szemközt maradni az elnökkel.²⁰ Ekkor jelent meg a The New York Times hasábjain az a cikk,²¹ amely a Donald Trump stábja és Oroszország közötti folyamatos érintkezésről szól. A leleplező riportot követően Sessions saját kérésére kizárásra került az orosz ügyben zajló vizsgálatból.
- Március végén a Képviselőház Hírszerzési Bizottsága meghallgatta Comey-t. Ő ekkor erősítette meg először azt az információt, hogy nyomozás vizsgálja az orosz hackertámadások és Trump kampánystábja közötti lehetséges szálakat.²² Néhány nappal később a Nemzeti Hírszerzés frissen kinevezett igazgatója, Dan Coats számos vezetővel – köztük Mike Pompeo CIA igazgatóval – együtt egyeztetésen vett részt a Fehér Házban, amelynek végeztével Trump felkérte Coats-t és Pompeo-t, hogy maradjanak a teremben miután mindenki más elment. A hatszemközti beszélgetés során az elnök arra kérte a két igazgatót, hogy tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy lezáruljon a Flynn-nel szembeni FBI-nyomozás. Április folyamán az elnök több alkalommal hívta telefonon Comey-t, kérve őt arra, hogy adjon ki nyilvános közleményt arról, hogy az elnök személyesen nem érintett az orosz ügyben zajló vizsgálatokban.²³
- Május elején hallgatta meg a Kongresszus Comey-t, akit a következő héten, május 9-én az elnök menesztett. Az esettel kapcsolatban kiadott első hivatalos közlemények még arról szóltak, hogy a személyi döntés hátterében nem az Oroszországgal összefüggésben zajló nyomozás áll, hanem az Igazságügyi Minisztérium és Jeff Sessions javaslata, amelyet az elnök elfogadott. Két nappal később az elnök azonban saját kommunikációs stábjának ellentmondva nyilatkozta azt az NBC News-nak, hogy a minisztérium véleményétől függetlenül is kirúgta

¹⁶ <http://abcnews.go.com/Politics/timeline-sally-yates-warnings-white-house-mike-flynn/story?id=47272979>

¹⁷ <https://www.nytimes.com/2017/05/11/us/politics/trump-comey-firing.html>

¹⁸ <https://www.nytimes.com/2017/01/30/us/politics/trump-immigration-ban-memo.html>

¹⁹ <https://www.nytimes.com/2017/02/13/us/politics/donald-trump-national-security-adviser-michael-flynn.html>

²⁰ <https://www.nytimes.com/2017/06/06/us/politics/comey-sessions-trump.html?smid=tw-nytimes&smtyp=cur>

²¹ <https://www.nytimes.com/2017/02/14/us/politics/russia-intelligence-communications-trump.html>

²² <https://www.nytimes.com/2017/02/14/us/politics/russia-intelligence-communications-trump.html>

²³ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/top-intelligence-official-told-associates-trump-asked-him-if-he-could-intervene-with-comey-to-get-fbi-to-back-off-flynn/2017/06/06/cc879f14-4ace-11e7-9669-250d0b15f83b_story.html?tid=a_breaking-news&utm_term=.661e512ace4b

volna az FBI-igazgatót, mert saját érintettsége az Oroszországgal összefüggésben kialakult ügyben koholmány.²⁴ Mindeközben Jeff Sessions cáfolta, hogy az ő fejéből pattant volna ki Comey leváltása és Kushnerre mutogatott.²⁵

- Május 10-én Trump a Fehér Házban fogadta az orosz külügyminisztert, valamint a washingtoni orosz nagykövetet. A találkozóról kizárták az amerikai médiát, Kreml-barát hírügynökség azonban jelen lehetett, és közvetített is az eseményről. Néhány nappal később a Washington Post arról számolt be, hogy Donald Trump fokozottan minősített információkat fedett fel Oroszország előtt egy zárt ajtós megbeszélésen.²⁶ A híresztelést megerősítette a Wall Street Journal és a The New York Times is, miközben a Fehér Ház cáfolta az állításokat.
- Május 16-án a The New York Times számolt be elsőként arról, hogy a menesztett Comey februári feljegyzései szerint az elnök megkérte őt a Michael Flynn-nel szembeni nyomozás megszüntetésére.²⁷

A hírt megerősítette az NBC News,²⁸ a Wall Street Journal és számos más lap is. Egy nappal később a magát kimentő Sessions helyett eljáró Rod Rosenstein helyettes legfőbb ügyész Robert Mueller egykori FBI igazgatót nevezte ki az orosz ügyben folyó nyomozás vezetőjévé.²⁹ Május 18-án Donald Trump oldalán a kolumbiai elnökkel tartott sajtótájékoztatót, amikor egy újságíró arra volt kíváncsi, utasította-e Comey-t vizsgálat megszüntetésére. Az elnök nemmel válaszolt, majd hozzátette, a menesztett FBI vezető meglehetősen népszerűtlen volt szervezetén belül, és leginkább ezért, valamint Rod Rosenstein helyettes főügyész javaslatára menesztette őt.³⁰

- Június 8-án James Comey a Szenátus Hírszerzési Bizottsága elé állt, hogy nyilvános meghallgatáson számoljon be az elnökkel folytatott valamennyi beszélgetéséről.³¹ A meghallgatáson Comey elmondta, hogy meglátása szerint az orosz ügyben zajló vizsgálat miatt kellett távoznia. Hozzátette, ha léteznek hangfelvételek Trumpgal folytatott beszélgetéseiről, reméli, azok mihamarabb nyilvánosságra kerülnek. A meghallgatást követően az elnök privát ügyeit intéző ügyvédje, Marc Kasowitz nyilatkozatában jogi eljárást helyezett kilátásba Comey-val szemben, aki szerinte jogtalanul fedte fel az elnökkel folytatott megbeszélések emlékeztetőit,³² majd másnap Donald Trump azzal vádolta meg, hogy szenátusi eskü alatt állított valótlant.³³
- Közben a Szenátus Hírszerzési Bizottsága meghallgatta Jeff Sessions-t is, akit Kislyak orosz nagykövettel való személyes találkozásairól faggattak. Sessions röviden nyilatkozott, és csupán annyi mondott, ha történt is kettejük között személyes találkozás, azokra nem emlékszik.³⁴
- A néhány nappal később megjelenő hírek már arról szóltak, hogy Robert Mueller különleges ügyész megbízatása (ami eredetileg arra szólt, hogy vizsgálja ki, történt-e orosz részről

²⁴ <http://edition.cnn.com/2017/05/12/politics/trump-comey-russia-thing/>

²⁵ <https://twitter.com/NorahODonnell/status/864807174479982592>

²⁶ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/trump-revealed-highly-classified-information-to-russian-foreign-minister-and-ambassador/2017/05/15/530c172a-3960-11e7-9e48-c4f199710b69_story.html?utm_term=.315656f8db44

²⁷ https://www.nytimes.com/2017/05/16/us/politics/james-comey-trump-flynn-russia-investigation.html?_r=1

²⁸ <http://www.nbcnews.com/news/us-news/comey-wrote-memo-saying-trump-urged-him-drop-flynn-investigation-n760471>

²⁹ <https://www.nytimes.com/2017/05/17/us/politics/robert-mueller-special-counsel-russia-investigation.html>

³⁰ <http://edition.cnn.com/2017/05/18/politics/trump-special-counsel/>

³¹ <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2017/images/06/07/os-icomey-060817.pdf>

³² <http://edition.cnn.com/2017/06/08/politics/marc-kasowitz-statement-trump-comey/>

³³ <https://www.nytimes.com/2017/06/09/us/politics/trump-comey.html>

³⁴ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/jeff-sessions-set-to-testify-this-afternoon-before-senate-intelligence-committee/2017/06/13/ac5321bc-4fc6-11e7-91eb-9611861a988f_story.html?utm_term=.64afe8766c9d

beavatkozás a 2016-os amerikai elnökválasztásba, valamint, hogy tett-e összehangolt lépéseket a Kreml és Donald Trump kampánystábja) kiterjesztésre került az elnök által esetlegesen elkövetett obstrukcióra és közvetlen munkatársai (különösképpen Kushner) által elkövetett lehetséges pénzügyi bűncselekményekre is. Mueller a hírsztelések szerint titokban és zárt ajtók mögött hallgatja meg a hírszerzés igazgatóját, Daniel Coats-t, az NSA igazgatóját, Mike Rogerst, és a közelmúltban távozott helyettesét, Richard Ledgett-et is, akik bennfentesek szerint önként vállalták a meghallgatást.³⁵

2. FOLYAMATBAN LÉVŐ VIZSGÁLATOK³⁶

Öt különböző vizsgálat próbálja feltárni a Donald Trump kampánystábja és az orosz állam közötti szálakat. Robert Mueller különleges ügyész vezetésével folyik az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériumának bűnügyi nyomozása, ezzel párhuzamosan pedig a Kongresszus mindkét háza összesen négy bizottság részvételével dolgozik az ügyön. Habár valamennyi eljárás egyedi célokkal indult, egymással párhuzamosan haladva ugyanazokat az információkat használják a Donald Trump elnökválasztási kampánystábja és Oroszország közötti lehetséges kapcsolódási pontok feltárása érdekében.

2.1. Robert Mueller bűnügyi nyomozása

A hírszerzési bizottságok mellett az Igazságügyi Minisztérium által folytatott eljárás rendelkezik a legszélesebb hatáskörrel. Robert Mueller egykori FBI igazgató, kinevezett különleges ügyész vezeti a vizsgálatot, amely egy nagy bírói tanács közreműködésével zajlik (akik például az idézések kibocsátását végzik) és amelynek eredménye vádemelés mellett egy büntetőeljárás megindítása is lehet.

A vizsgálat tárgya:

- (i) Akadályoztatta-e Donald Trump az igazságszolgáltatást?
- (ii) Összefüggésbe hozható-e Trump elnökválasztási kampánystábja Oroszországgal?
- (iii) Beavatkozott-e Oroszország a 2016-os amerikai elnökválasztásba?
- (iv) Követtek-e el pénzügyi bűncselekményt Donald Trump közvetlen munkatársai?

2.2. Kongresszusi vizsgálatok³⁷

2.2.1. A Szenátus Hírszerzési Bizottsága

A bizottság dokumentumok átadását kérte a pénzügyminisztérium pénzmosásért felelős részlegétől és James Comey menesztett FBI igazgatótól. A bizottság a vizsgálatát össze szeretné hangolni Mueller különleges ügyész nyomozásával.

A vizsgálat tárgya:

- (i) Megzavarta-e Oroszország a 2016-os amerikai elnökválasztást?
- (ii) Összejátszott-e Donald Trump kampánystábja Oroszországgal?

³⁵ https://www.washingtonpost.com/world/national-security/special-counsel-is-investigating-trump-for-possible-obstruction-of-justice/2017/06/14/9ce02506-5131-11e7-b064-828ba60fbb98_story.html?tid=ss_tw&utm_term=.2e5010658bcf

³⁶ https://www.washingtonpost.com/graphics/national/trump-russia-investigations/?utm_term=.952eb6666abf

³⁷ <https://www.theguardian.com/us-news/ng-interactive/2017/may/18/the-investigations-swirling-around-donald-trump-a-short-guide>

2.2.2. A Szenátus Igazságszolgáltatási Bizottsága

A bizottság akkor kezdett vizsgálatba, amikor a Képviselőház Hírszerzési Bizottsága felfüggesztette meghallgatásait.

Arra kérték a Fehér Házat, hogy adjon át minden, Comey felmentésével összefüggésben keletkezett hangfelvételt, azok átiratait, jegyzeteket, továbbá a kapcsolódó összefoglalókat és feljegyzéseket.

A vizsgálat tárgya:

- (i) Milyen körülmények vezettek Michael Flynn nemzetbiztonsági tanácsadó menesztéséhez?
- (ii) A média felé történt kiszivárogtatások kivizsgálása

2.2.3. A Képviselőház Hírszerzési Bizottsága

A bizottság törölte a további meghallgatásokat, miután republikánus elnöke, Devin Nunes lemondott és feszültségek bontakoztak ki a két párt tagja között.

A vizsgálat tárgya:

- (i) Oroszország beavatkozhatott-e az amerikai elnökválasztásba?
- (ii) Összejátszott-e egymással Trump kampánystábjába és az orosz kormány?
- (iii) A média felé történt kiszivárogtatások kivizsgálása

2.2.4. A Képviselőház Felügyeleti Bizottsága

A vizsgálat tárgya Flynn orosz kapcsolatainak feltárása, ideértve azokat a pénzeket is, amelyeket elfogadhatott.

3. A VIZSGÁLATOK JELLEGE ÉS EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYUK

Az egyes vizsgálatok hatásköreik mellett abban is eltérnek egymástól, hogy milyen mértékben jogosultak minősített információkhoz való hozzáférésre. E tekintetben Mueller különleges ügyész rendelkezik a legszélesebb körű jogosítványokkal, őt a kongresszus hírszerzési bizottságai követnek. Mueller közvetlenül juthat hozzá mindazokhoz az információkhoz, amelyek az FBI rendelkezésére állnak. Emellett meghallgathatja az ügy valamennyi érintettjét, így akár Donald Trump munkatársait és szövetségeseit is. Az általa folytatott vizsgálat nincs határidőhöz kötve és saját költségvetésből gazdálkodik, amely függetlenséget biztosít számára a kormánytól.

A párhuzamosan folyó vizsgálatok bizonyos mértékben megosztják egymással információikat. Ezt támasztja alá a Szenátus Hírszerzési Bizottságának vezetői által közzétett nyilatkozat, amelyben Muellerrel és a Képviselőházzal való együttműködés mellett elköteleződésüket fejezték ki.³⁸ Az eljárások azonban akadályozhatják is egymást. A Kongresszusnak ugyanis megvan a lehetősége arra, hogy úgynevezett minősített immunitást biztosítson bármely, vizsgálatban résztvevő személy számára. Ez azzal a következménnyel járhat, hogy adott személy nyilatkozata nem használható fel bíróság előtt, amely jelentősen megnehezíti a bizonyítási eljárást.

Egyesek az Alkotmány ötödik kiegészítésére való hivatkozással is megtagadhatják a kongresszusi meghallgatáson való nyilatkozattételt a különleges ügyész által folytatott büntetőeljárásban,

³⁸ <https://www.burr.senate.gov/press/releases/joint-statement-from-senate-intel-committee-leaders-on-special-counsel-appointment>

esszerint büntetőügyben tanúként nem kötelesek önmagukra terhelő információt közölni.³⁹ (Így tett például az egykori nemzetbiztonsági tanácsadó, Michael Flynn is, amikor bizonyos dokumentumokat át kellett volna adnia a Szenátusnak.⁴⁰)

Míg a kongresszusi vizsgálat alapvetően politikai, a különleges ügyész által vezetett nyomozás jogi természetű, így könnyen előállhat az a helyzet, hogy eltérő következtetésekre jutnak. Az Igazságügyi Minisztérium bevett gyakorlata szerint nem emel vádat hivatalban lévő elnök ellen,⁴¹ ehelyett a felelősséget a Kongresszusra hárítja, ahol a feltárt információk alapján döntenek a büntetőjogilag is értelmezhető kötelezettségszegésről és a közjogi felelősségre vonás megállapítására irányuló eljárás megindításáról.

Különbözik egymástól az eljárások hitelessége is. A Kongresszus mindkét házában republikánus többség dominál. A bizottságok által levont következtetéseket így könnyen érheti az elfogultság vádja a Demokrata Párt részéről. A különleges ügyész eljárása elvileg független, mivel azonban a szervezeti struktúra alapján az Igazságügyi Minisztérium alá tartozik, a Donald Trump által kinevezett hivatalnokok kontrollt gyakorolhatnak felette.⁴²

Az összes fent említett vizsgálat lefolytatása akár évekbe is telhet, és egyáltalán nem biztos, hogy a közvélemény számára valaha kiderül, mi történt Donald Trump kampánystábjá és Oroszország között.⁴³

4. IMPEACHMENT (KÖZJOGI FELELŐSSÉGRE VONÁS)

4.1. A jogintézményről általában

A közjogi felelősségre vonásnak megfelelő *impeachment* eljárás a Képviselőházban indul, ahol egyszerű többséggel szavazhatják meg azt a cikkelyt vagy cikkelyeket, amelyek az elnökkel szemben felhozott vádat vagy vádak tartalmazzák. Ezt követően egy bírósági tárgyaláshoz hasonló eljárás kezdődik a Szenátus előtt, amelyet a legfelsőbb bíróság elnöke vezet, és ahol a szenátorok alkotják a bíróságot, és kétharmados többséggel döntenek az elnök sorsáról, miközben a kongresszus alsóháza képviseli a vádat. Amennyiben az elnök bűnösnek találják, azonnali hatállyal eltávolítják pozíciójából és helyét az alelnök veszi át. Mindez azonban akár évekbe is telhet.

Az eljárással kapcsolatban szinte minden szakértő kiemeli, hogy az a jog és politika vitatható és nehezen átlátható szürke zónájába esik, ahol inkább politikai szempontok dominálnak, így az nem hasonlítható büntetőjogi felelősségre vonáshoz, eredménye pedig ítélethez.⁴⁴ Az elnök eltávolítására akkor kerülhet sor, ha bizonyítást nyer, hogy árulást, vesztegetést, illetve más súlyos bűncselekményt

³⁹ https://www.washingtonpost.com/powerpost/senate-intelligence-committee-to-consider-interim-steps-against-flynn/2017/05/23/c877f262-3fd3-11e7-adba-394ee67a7582_story.html?utm_term=.f854deb57cb6

⁴⁰ https://www.washingtonpost.com/powerpost/senate-intelligence-committee-to-consider-interim-steps-against-flynn/2017/05/23/c877f262-3fd3-11e7-adba-394ee67a7582_story.html?utm_term=.af761e601937

⁴¹ https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2017/06/08/sitting-presidents-cant-be-prosecuted-probably/?utm_term=.247c96309ba1

⁴² https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2017/05/19/politics-could-still-block-muellers-investigation-i-know-i-wrote-the-rules/?utm_term=.72262d124347

⁴³ https://www.washingtonpost.com/news/politics/wp/2017/05/17/how-long-will-the-special-counsels-investigation-of-russia-take-possibly-years/?utm_term=.66a99a1e20ad

⁴⁴ <http://www.newsweek.com/donald-trump-impeachment-odds-white-house-james-comey-testimony-removal-bets-621946>

vagy vétséget követett el. A közjogi felelősségre vonást éppen az teszi vitatható jogintézménnyé, hogy végső soron mi minősül „*súlyos bűncselekménynek vagy vétségnek*”.⁴⁵

Soha egyetlen amerikai elnököt sem távolítottak még el ilyen módon pozíciójából. Az eljárás megindítására is mindössze három alkalommal került sor: 1968-ban Andrew Johnson és 1998-1999 között Bill Clinton ellen felmentéssel zárult, míg a Richard Nixonnal szemben megindított folyamat végül az elnök lemondása miatt félbeszakadt 1974-ben.⁴⁶

4.2. Az impeachment lehetősége Donald Trumpgal szemben

Ha hinni lehet a híreszteléseknek, a Demokrata Párt már James Comey szenátusi meghallgatása előtt elkezdte az elnök közjogi felelősségre vonásának előkészítését. A feltételezett jogalap az igazságszolgáltatás akadályoztatása lehet, amely Comey ügydöntő jelentőségű elbocsátásának körülményeiben nyerhet bizonyítást. Valamennyi alkotmányjogász, szakértő és újságíró egyetért azonban abban, hogy az elnök eltávolításának kongresszusi eljárása nem egyszerű és nem is gyors.⁴⁷

A Politico és a Morning Consult közvélemény-kutatása szerint⁴⁸ az amerikai lakosság 43%-a támogatja az eljárás megindítását. Ezzel összeecseng, hogy május végén az elnök támogatottsági indexe 40% alá zuhant a FiveThirtyEight⁴⁹ és a Gallup⁵⁰ szerint egyaránt; de még a jobboldali beállítottságú kutatások is azt mutatták, hogy az 48%-ról 44%-ra esett vissza az orosz ügy újabb fejleményeinek hírére.⁵¹ (Meg kell azonban jegyezni, hogy beiktatása óta Donald Trump állt már alacsonyabban is.)

A Brookings Institution vezető munkatársa, Jonathan Rauch elemzése szintén az elnökök támogatottságát mérő számokból indul ki, azonban e körben is csupán a Republikánus Párton belüli támogatottságot, mint egyetlen releváns és kritikus változót veszi figyelembe, miközben Trump és Nixon esete között párhuzamot vonva próbál iránymutatást adni a jelenlegi helyzet lehetséges következményeit illetően.⁵² Arra hívja fel a figyelmet, hogy az elnök eltávolítására – akár impeachment, akár az alkotmány 25. kiegészítése által – a Szenátus kétharmados többségének támogatásával, azaz összesen 67 szavazattal van mód. Ilyen mértékű fölény 1974-ben, Nixon esetében, a demokraták által uralt Kongresszusban sem volt, ekkor is szükséges lett volna a republikánus törvényhozói támogatásra. Amennyiben a Demokrata Párt a 2018-as időközi választásokon valamennyi kiosztásra kerülő mandátumot megszerzi, legjobb esetben is csak 56 szenátora lesz a 100-ból.

1974-ben a Republikánus Párt rettegett az elnök cserbenhagyásának következményeitől. Ez lehetett a fő oka annak, hogy a végsőkéig kitartottak Nixon mellett, akinek - jóllehet megosztotta pártját -, támogatottsága mindazonáltal csak kivételesen és rövid időre csökkent 50% alá. Ha bízni lehet a párhuzamban, akkor a jelenlegi amerikai elnök párton belüli támogatottsága mértékadónak tekinthető az impeachment szempontjából. Donald Trump a republikánusok körében még mindig 80% körül áll, amely Nixon Watergate-botrányt megelőző szintjének felel meg. Rauch szerint a

⁴⁵ <http://www.crf-usa.org/impeachment/high-crimes-and-misdemeanors.html>

⁴⁶ <http://www.newsweek.com/donald-trump-impeachment-odds-white-house-james-comey-testimony-removal-bets-621946>

⁴⁷ <http://www.newsweek.com/donald-trump-impeachment-odds-white-house-james-comey-testimony-removal-bets-621946>

⁴⁸ <http://www.politico.com/f/?id=0000015c-5ade-df5d-abfd-7bde8e000001>

⁴⁹ <https://projects.fivethirtyeight.com/trump-approval-ratings/>

⁵⁰ <http://www.gallup.com/poll/201617/gallup-daily-trump-job-approval.aspx>

⁵¹ <http://www.newsweek.com/donald-trump-approval-ratings-impeachment-odds-white-house-russia-scandal-617650>

⁵² https://www.brookings.edu/blog/fixgov/2017/06/16/impeaching-trump-is-a-heavy-lift/?utm_medium=social&utm_source=facebook&utm_campaign=gs

Republikánus Párt az 1970-es években jóval mérsékeltebb és heterogénebb volt, mint napjainkban, emiatt Donald Trump akár sokkal messzebb is elmehet a szimpátiavesztés terén (aminek egyelőre csekély az előjele). Ráadásul Donald Trump teljesen más stratégiát választott magának, mint Nixon, aki adott a tisztesség és feddhetetlenség látszatának fenntartására. Trump ezzel szemben nyíltan buzdított orosz hackereket arra, hogy manipulálják az amerikai elnökválasztást és nyilvánosan elismerte, hogy az ügy kivizsgálásával összefüggésben került kirúgásra az FBI igazgatója. Párton belüli támogatottsága mindezek ellenére azonban szinte változatlan maradt.

Comey szenátusi meghallgatásának fényében szakértők felfelé módosították Trump közjogi felelősségre vonásának esélyeit. A világszerte több mint 100 országszakértőt foglalkoztató *The Economist Intelligence Unit* alacsonyról mérsékeltre emelte a valószínűségét annak, hogy Donald Trumpnak közjogi felelősségre vonással kell majd szembe néznie.⁵³ Tették ezt azután, hogy a texasi képviselő, Al Green az eljárás megindítására szólította föl a Kongresszust.⁵⁴

Az impeachment esélyeinek latolgatása nem hagyja hidegen a fogadóirodákat sem, akik napjainkban a korábbinál magasabb esélyt látnak arra, hogy Donald Trump nem tölti ki négyéves mandátumát.⁵⁵ A világ legnagyobb fogadóirodájának számító Ladbrokes 55%-ra emelte a közjogi felelősségre vonás esélyét, miután Comey nyilatkozatot tett a Szenátus előtt.

A Betfair nevű fogadóiroda szerint 50% a valószínűsége annak, hogy Donald Trump kitölti megbízatását, míg 20-25% közé tehető az, hogy már 2017 végén sem lesz hivatalban.⁵⁶

⁵³ <http://www.newsweek.com/donald-trump-impeachment-odds-russia-scandal-corruption-republicans-disavow-616452>

⁵⁴ <http://edition.cnn.com/2017/05/17/politics/al-green-impeachment-call/index.html>

⁵⁵ <http://time.com/money/4782344/trump-impeachment-gambling-betting-odds/>

⁵⁶ <https://www.betfair.com/exchange/plus/politics/market/1.129133401>